

Toomas Hendrik Ilves, Eesti Vabariigi president

Venemaa agressioon Ukrainas tähistab paradigma muutust. See teeb lõpu usaldusele külma sõja järgse maailmakorralduse vastu. Maailmakorraldus, mille aluseks on austus riikide territoriaalse suveräänsuse ja terviklikkuse ning riigipiiride puutumatus vastu ning usk, et suhteid saab rajada ühistele väärtushinnangutele, on kokku varisenud. Rahvusvahelised lepingud ei kehti enam ja toore jõu kasutamine on taas legitiimne. Krimmi annekteerides heitis Venemaa reeglid lihtsalt aknast välja. Me oleme tagasi nullsumma mängus. Küsimus ei ole üksnes Krimmis ega Ukraina ja Venemaa suhetes. See, mida me näeme, on geopoliitiline nihe, mis on muutnud kogu Euroopa julgeoleku ning demokraatlike riikide ja Venemaa suhete aluseks olnud eeldusi.

Kiievis, Donetskis ja Krimmis toimuv seab meie suhted Venemaaga uuele alusele. Sõjalise sissetungi õigustamine fabritseeritud vajadusega kaitsta etnilisi "kaasmaalasi" tähendab 1938. aastal Sudeedimaa annekteerimisel kasutatud argumentide taaselustamist. Ameerika Ühendriikide ja Euroopa Liidu juhtide jaoks on kätte jõudnud nn Churchilli hetk: me peame reageerima olukorrale jõuliselt, selgelt ja kiiresti.

Selles kriisis tuleb astuda nii pikaajalisi kui ka lühiajalisi samme. Erinevalt Gruusia sõja järgsest olukorrast, kus maailma üldsus arvas, et tegemist oli ebaselge ja ühekordse konfliktiga ning pöördus kiiresti tagasi tavapärase elu juurde, teame nüüd, et oleme tunnistajateks taastamispõhimõttele ja poliitikale, mis on välja kuulutatud Kremli kõrgeima juhtkonna tasemel.

Praegu pole aeg paanikaks; külma sõja järgse maailmakorralduse ilmselgele muutmisele tuleb vastata rahulikult ja kalkuleeritult. Meil on ju olemas tõhusad vahendid sellistele väljakutsetele vastamiseks.

Esiteks peame NATO otsustavalt tegutsema. Senaator Lugari kunagine maksimum traditsioonilisest piirkonnast väljumise või tegevuse lõpetamise kohta ei ole enam asjakohane. Me oleme ilmselgelt piirkonnas tagasi. Nüüd peame taas tegutsema. NATO olemasolu mõte seisneb alliansi liikmete ja nende territooriumi kaitstes. Me peame viivitamata astuma samme, et tagada NATO kohalolek kogu alliansi territooriumil. Praeguses keskkonnas, mida iseloomustab 1930ndate stiilis sõjahüsteeria Moskva ametlikus meedias ("Venemaa on ainus riik, mis suudab

muuta Ameerika Ühendriigid radioaktiivseks tuhaks," nagu Venemaa riigiteleviiooni juht hiljuti teatas), saab ainus kiire vastus olla rahulik, ent kindel heidutus.

Mõistes, et probleem jääb keskpikas ja pikas perspektiivis püsima, tuleks septembris Walesis toimuval NATO tippkohtumisel taas tähelepanu keskmesse seada NATO esmane ülesanne. Muidugi peab sellega kaasas käima NATO Euroopa liitlasriikide suurem investeerimine riigikaitseks. Liitlasriikide üks põhieesmärke peab olema hoida kaitsekulutused tasemel 2% SKPst. Euroopa riigid peavad üles ärkama ja mõistma, et 2%lise osakaalu eesmärgi saavutamine on heidutuse usaldusväärse tagamiseks ja Atlandi-üleste suhete taaselustamiseks hädavajalik.

Teiseks: me ei tohi lubada, et agressiooni Ukrainas ja Krimmi annekteerimist saadab karistamatult edu. Olen šokeeritud, et juba mitu nädalat arutavad mõned inimesed selle üle, kas ja millisele Ukraina osale Venemaa järgmise löögi annab. Lisaks sõjalisele survele püüab Venemaa Ukrainat pidevalt ka poliitiliselt ja majanduslikult õõnestada. Seepärast peame Ukraina valitsust jätkuvalt võimaluste piires aitama, pakkudes poliitilist toetust, majandusabi ja praktilisi nõuandeid. See on Euroopa huvides. Selles küsimuses peab meie sihikindlus ja eesmärkide selgus olema väljaspool kahtlust. Ukraina vajab meie tugevat toetust. Meil tuleb Ukrainat aidata nii palju kui võimalik. Samuti peaksime aitama ja toetama Moldovat ja Gruusiat.

Vene Föderatsiooni nn kiirkodakondsuse jagamise tava, mis seisneb välismaal elavatele vene rahvusest inimestele massiliselt Vene passide jagamises, et neid siis nende uuel kodumaal "kaitsta", on lubamatu. Pass on reisidokument, mitte agressiooni õigustamise vahend. See, mida tehti Ukrainas (ja 2008. aastal Gruusias), võiks korduda Brooklynis, Londonis või Prahast.

Kolmandaks, Venemaa peab oma agressiooni eest maksma. Küsimus on rahvusvahelise korra usaldusvääruses, sest selle korra lagunemine sõjaeelseks kaoseks, kus kõik on lubatud, saab hukatuslikuks rahvusvahelistele suhetele ja rahule. Peame seega uuesti läbi vaatama oma positiivse hõlvamise poliitika Venemaa suhtes mitmes rahvusvahelises organisatsioonis, sealhulgas ÜROs, OSCEs ja Euroopa Nõukogus, ning Venemaa suhetes NATO ja Euroopa Liiduga. Venemaale antava vastuse puhul ei tohiks me lähtuda gaasi hinnast, vaid austusest meie ühiste väärtushinnangute vastu. Igasugune majanduslik sanktsioon on odavam kui sõjaline sekkumine. Vabaduse kaotamise hinda ei kaalu üles ükski majanduslik tehing.

Atlandi-ülene allianss on varem ületanud nii mõnegi keerulise proovikivi. Nüüd on meie ees olukord, mis on mitme põlvkonna eluea jooksul keerulisim. Euroopa aladel kustutatakse

vabaduse tulesid. Peame rahulikult astuma otsustavaid ühiseid samme, et tulevased põlvkonnad ei küsiks, miks midagi ei tehtud, miks me ei tegutsenud, kui nii palju oli kaalul.

Artikkel Washington Posti [veebilehel](#) .